

15.12.2013

Nezaposleno više od polovine mladih: Je li problem u stavu

Autor: Zvezdan Živković

Istraživački centar Populari nedavno je objavio publikaciju „Nezaposlenost mladih: Je li problem u stavu?“. Podaci do kojih je došao ovaj centar pokazuju da je 58 posto mladih u Bosni i Hercegovini nezaposleno, i ta se stopa povećava. Iz Popularija navode da još prilikom objave konkursa mladi pristupaju sa negativnim stavovima, ili imaju prenapuhana očekivanja, ili ne razumiju zahtjeve savremenog tržišta rada.

Marijana Ćup dolazi iz Banja Luke. Diplomirala je ekonomiju i radila na nekoliko projekata. Međutim, već je više od godinu dana bez posla.

„Glavni razlog bi možda bio malo prezanja od aktivnog traženja posla, ali isto tako nedovoljna komunikacija s druge strane. Ja neću reći da sam aplicirala na sve moguće konkurse, ali moram reći da na većinu na koje sam aplicirala nisam čak ni povratni mail dobila. Ja ne mislim da mladi bivaju obeshrabreni. Mislim da je tu veliki problem što svi nakon završetka nekog fakulteta očekuju neku platu, naravno četverocifrenu, i očekuju fotelju. To je nešto što ne ide, ne može preko noći da se stekne“, smatra Marijana Ćup.

Nezaposlenost mladih u bilo kojoj državi veliki je i složen problem koji zavisi od niza faktora. Najnoviju publikaciju o ovoj temi objavio je centar Populari čija israživačica **Katarina Cviki** za Radio Slobodna Evropa kaže:

„Rezultati pokazuju da mladi, nažalost, ne razumiju stvarnu situaciju, koje su potrebe na savremenom tržištu rada, šta tržište rada od njih traži. Rijetko su fleksibilni, rijetko su spremni na neke alternative, na traženje nekih drugih mogućnosti koje možda nisu njihovi poslovi snova. Zadnji podaci koje smo mogli prikupiti, kažu da je nezaposlenost 58 posto mladih između 15 i 24 godine.“

Za razliku od Bosne i Hercegovine, mladi u zemaljama Evropske unije nailaze na još jednu barijeru, navodi Cviki.

„U Velikoj Britaniji jako veliki broj mladih ljudi u toku studija, koji se kod njih plaća, mora raditi različite poslove, to su poslovi u fast-food restoranima, u kafanama, da pokriju svoje životne troškove. To je kod njih navika, to je kod njih neka obaveza, jer rijetko su roditelji sami u mogućnosti da im obezbijede studij i životne troškove.“

Deficitarna zanimanja

Projekt menadžer Centara civilnih inicijativa (CCI) **Adis Arapović** ističe da su korupcija i nezaposlenost gorući problemi u Bosni i Hercegovini. Nezaposlenost mladih od 58 posto je rezultat dvodecenijskog nemara spram omladinske politike.

„Nezaposlenost mladih sa ovolikom stopom, u svim normalnim državama proizvela bi minimalno socijalni bunt. Međutim, u Bosni i Hercegovini se već dvije decenije gradi, dijelom suptilno, ciljano, dijelom spletom okolnosti, kultura nerada, pa tako i među mladima. Nema osjećaja za borbu, za vlastitu poziciju, nema osjećaja konkurentnosti, generalno nema te etike, radne discipline i svakodnevnog napredovanja“, kaže Arapović.

Arapović tvrdi da većina mladih isprano dijagnosticira vlastitu lošu poziciju i tu stane, umjesto da traže odgovornost kod sebe i kod drugih:

„Ne amnestiram, naravno, ovim ni zvaničnu politiku ni nadležne institucije – tu dominantno mislim na zavode za zapošljavanje. Oni troše ozbiljan novac za posredovanje u zapošljavanju, a rezultati su nikakvi. Vrijeme je da se preispita strateški pristup otvaranju novih radnih mjesta, pa ako u čitavoj toj priči zavodi za zapošljavanje nemaju aktivnu ulogu, ako su oni mjesto servisiranja zdravstvenog osiguranja, pečatiranja knjižica i drugih beneficija, možda je vrijeme da postavimo upitnik na njihovo postojanje, a da onda razliku novca koji će se uštediti – govorim o minimalno 160 miliona maraka godišnje – usmjerimo u realni sektor, u otvaranje novih radnih mjesta. Najprostija računica govori da bi se godišnje za 80 miliona eura (160 miliona KM) moglo otvoriti hiljade novih radnih mjesta.“

Istovremeno, evidentan je disbalans deficitarnih i zanimanja kojih ima na pretek, ističe Marijana Ćup, sagovornica s početka priče:

„Deficitarna zanimanja su upravo ona zanimanja koja bi mogla doprinijeti razvoju zemlje na drugi način, odnosno kroz proizvodnju. Svi teže ka nekoj administraciji, što je svakako veliki problem. Mislim da je možda osnovno rješenje u izmjeni obrazovnog sistema, odnosno na konkretnoj strategiji na koji način da se izvrši reorganizacija, da se djeca, čak i osnovci, usmjere na ona zanimanja koja su deficitarna i u kojima će kasnije, nakon završetka škole ili studija, moći da pronađu posao.“

„Nezaposlenost mladih: Je li problem u stavu?“ samo je jedna u nizu publikacija u okviru projekta „Druga strana nezaposlenosti mladih u BiH“ čije će izvještaje istraživački centar Populari objaviti narednih mjeseci.

U konačnici, ističu iz Popularija, umjesto što mladi troše vrijeme na iznalaženje izgovora, trebaju učiti strane jezike, savladavati nove vještine i aktivnije se uključiti u pronalazak radnog mjesta, jer i traženje posla je - posao.